2011 metų M&A rinkos apžvalga

I dalis: Lietuvos M&A rinka 2011 metais

M&A sandorių rinkos atsigavimas 2011 metais

2011 metų pradžioje Lietuvos rinkoje buvo juntamos optimizmo nuotaikos ir jos atsispindi sandorių statistikoje. Nors sandorių skaičiaus augimo tempas į metų pabaigą šiek tiek sulėtėjo, 2011 metais buvo sėkmingai įvykdyti 76 sandoriai. Toks veiklos atsigavimas pirmoje metų pusėje siejamas su rinkos žaidėjų lūkesčiais, jog ekonominis nuosmukis baigėsi ir rinkos turėtų greitai atsigauti.

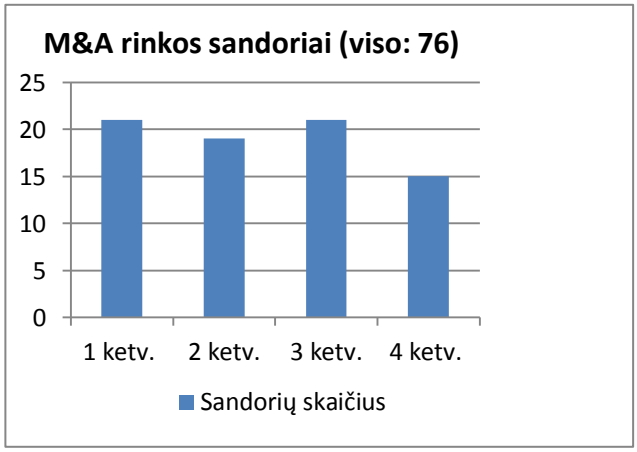

Tačiau euro zonos problemos bei neapibrėžtumas vietinėje rinkoje sulėtino M&A sandorių tempą. Nors, remiantis statistiniais duomenimis, per antrąjį metų pusmetį buvo užbaigti 36 sandoriai, šis pusmetis pasižymėjo neužbaigtų ir atidėtų sandorių gausa, o didžioji dalis sėkmingai užbaigtų sandorių buvo pirmojo metų ketvirčio darbo rezultatas.

Vietinių sandorių gausa

Rinkos dalyvių teigimu, vietinių M&A sandorių (kai abi sandorio šalys yra Lietuvos įmonės) skaičius, palyginti su 2010 metais, žymiai išaugo ir buvo vienas pagrindinių 2011 metų variklių; iš viso buvo užfiksuoti 45 tokie sandoriai. Vietiniai žaidėjai labiausiai domėjosi gamybos sektoriumi, kuriame ypač didele paklausa pasižymėjo maisto ir gėrimų sektoriaus žaidėjai. Kiti aktualūs sektoriai buvo energetika, iškasenos, komunalinės paslaugos ir technologijų, žiniasklaidos bei telekomunikacijų (toliau – TMT) sektorius.

Taip pat buvo matomas labai racionalus pirkėjų požiūris: mažiau buvo „žvalgomasi“ – pirkėjai rinkosi iš anksto atmesdami jų interesų neatitinkančius sandorius ir neeikvodami resursų deryboms, jeigu sandorio užbaigimo tikimybė buvo maža.

Parengė: FAA įmonių finansų grupė

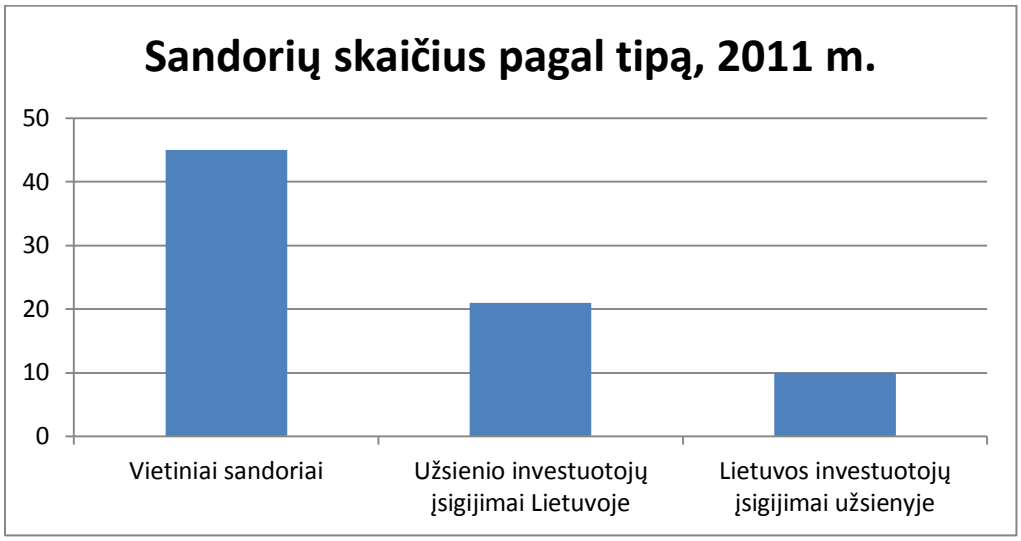

Tarptautiniai sandoriai sudarė 41% Lietuvos M&A rinkos

Užsienio investuotojų susidomėjimas Lietuvos įmonėmis buvo didelis – 2011 metais užsieniečiai įvykdė 21 įsigijimo sandorį. Nagrinėjant M&A rinką reikėtų paminėti lietuviškų įmonių aktyvumą užsienyje. Pagrindinė tokio aktyvumo priežastis – lietuviškų įmonių noras diversifikuoti turimus investicijų portfelius ir / arba investuoti į kitas perspektyvias bei pelningas rinkas. 2011 metų pabaigoje Lietuvos įmonės sėkmingai užbaigė 10 tarptautinių sandorių, iš kurių didžiąją dalį sudarė sandoriai, užbaigti TMT, pramonės bei transporto sektoriuose.

II dalis: Keturios pagrindinės rinkos tendencijos

Didėjantis užsienio investuotojų apetitas

Užsienio bendrovių augantis susidomėjimas Lietuvos įmonėmis daugiausiai siejamas su tuo, kad užsieniečiams Lietuva ir jos ekonomika yra ne tik artima geografiškai, bet ir laikoma vietine rinka (*home market*). Todėl tokie sandoriai dažniausiai buvo vykdomi siekiant įsigyti įmonių su gerai žinomais prekių ženklais bei didele ir nusistovėjusia rinkos dalimi. Be to, buvo pastebimas didelis susidomėjimas įmonėmis, gaminančiomis nišinius produktus.

Dėl minėtų priežasčių 2011 metais užsienio bendrovės įsigijo tokias lietuviškas įmones kaip **AB „Sanitas“**, **AB „Snaigė“**, **UAB „Mulga“** (valdo prekybos centrą „Babilonas“) ir **UAB „Ingman ledai“**.

Privataus kapitalo veikla

Dar 2010 metų pradžioje buvo tikėtina aktyvesnė privataus kapitalo fondų veikla, finansuojama „Jeremie“ programos (EIB). 2011 metais šie fondai užbaigė 10 sandorių vien tik Lietuvoje, iš kurių būtų galima paminėti šiuos (daugiau informacijos rasite lentelėje Nr. 1):

1. „BaltCap“ beveik 7 mln. litų investicija į **UAB „Yglė“** – vieną iš pirmaujančių projektavimo, inžinerinių sistemų bei pastatų plėtros bendrovių Lietuvoje.

2. Verslo angelų fondas kartu su dviem verslo angelais investavo 1,4 mln. litų į **UAB „Gamtos namai“** – farmacijos įmonę, kurios pagrindinė veikla yra vitaminų ir maisto papildų gamyba bei platinimas.

3. **UAB „Putokšnis“** – pirmaujantis PET ruošinių ir PET taros gamintojas Baltijos šalyse, gavo 5 milijonų litų kapitalo injekciją iš „LitCapital“.

Kitos privataus kapitalo investicijos: UAB „Ekonovus“ (priklausantis investicinei bendrovei „Avestis“) iš „Toensmeier“ grupės įsigijo keturias **atliekų valymo įmones** ir kabelinė televizijos ir interneto paslaugų teikėja UAB „C-Gates“ (valdomas SEB „Venture Capital“) investavo į **UAB „Mikrovisatos TV“**.

Rinkos konsolidavimasis ir geografinė plėtra

2011 metais pastebima dar viena tendencija, kada Lietuvos bendrovės plėtė savo veiklą ne tik Lietuvoje, bet ir aplinkinėse šalyse, pavyzdžiui, kitose Baltijos šalyse, Skandinavijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Ukrainoje ar Armėnijoje. Svarbiausiais šio sektoriaus sandoriais 2011 metais įvardintume:

1. Lenkijos įmonės „Polska Grupa Farmaceutyczna“ valdoma UAB „Gintarinė vaistinė“ įsigijo kitą didelį farmacijos rinkos žaidėją – vaistinių grupę **UAB „Litfarma“**.

2. Telekomunikacijų bendrovės AB „Bitė“ įsigijo mobilių paslaugų operatorių **UAB „Eurocom“**.

3. „Acme kompiuterių komponentai“ tęsė savo plėtrą Rytuose ir Armėnijoje įsigijo įmonę „**Mextronix“,** užsiimančią didmenine kompiuterių technikos prekyba.

4. „Eden Spring Europe“ nusipirko **UAB „Neptūno vandens pristatymas“** ir **UAB „Vanvita“**, siekdama sustiprinti rinkos pozicijas vandens pristatymo versle.

Sunkioje finansinėje padėtyje esančių įmonių perėmimas

2011 metais taip pat buvo perkamos sunkioje finansinėje padėtyje esančios įmonės. Drąsių veiksmų imtis nebijančių investuotojų pavyzdžiai:

1. Didžiausias įmonių grupės **„Alita“** akcininkas ir „Swedbank“ investicinė įmonė „FR&R Invest“ pasirašė paskolos konvertavimo į akcijas sutartį, pagal kurią „FR&R Invest“ įsigijo visą naujai išleidžiamą įmonių grupės „Alita“ akcijų emisiją, taip kapitalizuodama grupės skolas. Tokiu būdu bankas perėmė 84,4% įmonių grupės „Alita“ akcijų.

2. Už simbolinę 1 lito sumą AB „Kauno grūdai“ perėmė 24% **AB Vievio paukštyno** akcijų.

III dalis: Aktyviausi sektoriai

Aktyviausi sektoriai pagal sandorių skaičių

Daugiausia sandorių 2011 metais buvo užfiksuota maisto ir gėrimų pramonėje. Tarp didesnių, minėtini tokie sandoriai kaip **AB „Amilina“** pardavimas prancūzų grupei „Roquette“, UAB „Kalnapilio-Tauro“ grupės pirkinys **UAB „Vilkmergės alus“** bei dvi „Kauno grūdų“ grupės investicijos (**UAB „Šlaituva“ ir AB Vievio paukštynas**).

Nuo maisto ir gėrimų pramonės sektoriaus neatsiliko ir TMT sektorius. Be minėtų AB „Bitė“ ir UAB „C-Gates“ pirkinių, 2011 metais TMT sektoriuje „apsipirko“ UAB „ATEA Baltic“ – ji įsigijo **UAB „Elsis IT“** ir paskelbė apie antrąjį sandorį (**UAB Biznio mašinų kompanijos** įsigijimas), kurį tikisi sėkmingai užbaigti 2012 metais. Taip pat galima paminėti ir „Pigu.lt“ bei UAB „Interneto partneris“ („Greitai.lt“) investicijas užsienio rinkose (šios įmonės atitinkamai įsigijo „220.lv“ ir „eticket.fi“).

Vienas didžiausių sandorių energijos sektoriuje buvo **UAB „Vėjų spektras“**, didžiausio Baltijos šalyse vėjo elektrinių parko operatoriaus, pardavimas beveik už 38 mln. eurų. Iškasenų gavybos sektoriuje „Marbe Lpc“ iš Danijos investuotojų nusipirko 98,12% durpių įmonės UAB „Rėkyva“ akcijų. Tuo tarpu atliekų tvarkymo sektoriuje įmonių įsigijo UAB „Avestis“ ir UAB „City Service“.

IV dalis: Žvilgsnis į ateitį

Apžvelgdami 2012 metų M&A rinkos perspektyvas, pateikiame FAA partnerių nuomones ir komentarus.

LAWIN advokatų kontoros teigimu, 2012 metais turėtų būti matoma aktyvesnė investicinės bankininkystės atstovų veikla M&A sandorių rinkoje. Nors AB banko „Snoras“ bankroto paskelbimas privertė suabejoti finansinių rinkų skaidrumu, rinkoje pradėta įgyvendinti naujų įdomių sandorių, tarkim, kontroliuojamo aukciono forma organizuotas „Finasta“ grupės pardavimas.

„KPMG Baltics“ įmonių finansų skyrius prognozuoja, jog panašios tendencijos turėtų išlikti ir 2012 metais. Aktyviai Lietuvoje sandorius toliau vykdys vietiniai privataus kapitalo fondai. Be to, tikimasi sulaukti strateginių užsienio investuotojų. Ypač pozityvus aspektas tas, kad nemaža dalis investuotojų Lietuvą mato kaip vieną iš šalių, mažiausiai veikiamų euro zonos krizės. Tai gali padėti pritraukti investuotojų, esančių už mūsų regiono ribų ir ieškančių patogaus ir saugaus užutekio įžengti į Europos rinką.

„KeyStone Advisers“ teigimu, pirmas 2012 metų pusmetis turėtų būti nykus, tačiau daug šviesesnės perspektyvos yra brėžiamos antrajam pusmečiui. Daugelis įmonių vis dar turi sukaupusios grynųjų pinigų rezervų ir ieško, kur juos investuoti, tačiau pirkėjai išlieka itin atsargūs prieš darydami investicinius sprendimus

Advokatų kontoros „Raidla Lejins & Norcous“ vyresnysis teisininkas dr. Juozas Rimas pastebi, kad antrąjį šių metų pusmetį nusimato daugiau sandorių – rinkoje tikėtini finansinių investuotojų pasitraukimai iš kelių valdomų įmonių. Vienas iš tokių sandorių galėtų būti ilgai lauktas City Service pardavimas.

LENTELĖ 1: PRIVATAUS KAPITALO INVESTICIJOS LIETUVOJE 2011 M.

Pirkėjas	Objektas	Akcijų %	Vertė mln LTL	Sandorio apibūdinimas
Verslo angelu fondas I	„Eruditus“	-	-	erslo angelų fondas I" pasirašė investavimo sutartį su IT technologijų bendrove UAB „Eruditus“, kuri kuria socialinių tinklų terpėje veikiančius mokymosi įrankius ir elektroninio turinio distribucijos programas.
„BaltCap“	„Yglė“	60.00%	7.00	„BaltCap“ pasirašė investavimo sutartį su „Yglė“, techninių pastatų sistemų projektavimo, įrengimo ir techninės priežiūros paslaugų teikėja Lietuvoje. Bendrovė turi atstovybių penkiuose Lietuvos miestuose. Joje dirba daugiau nei 200 darbuotojų.
Verslo angelų fondas I	„Gamtos namai“		1.40	Verslo angelų fondas savo investicijomis padės plėtoti eksportą maisto papildų gamintojui ir platintojui UAB „Gamtos namai“.
„BaltCap“	„Impuls LTU“	91.00%	-	„BaltCap“ investavo į Lietuvoje pirmaujantį sveikatos ir fizinės parengties tinklą „Impuls LTU“. Turėdamas 8 sporto klubus pagrindiniuose Lietuvos miestuose „Impuls LTU“ yra didžiausias sveikatingumo klubų tinklas šalyje. „Impuls LTU“ valdo tik didelius sporto klubus – nuo 2000 kv.m iki 6600 kv.m.
„LitCapital“	„Lignoterma“	-	10.36	„LitCapital“ pasirašė susitarimą investuoti 3 mln.lt. į biokuro gamintoją UAB „Lignoterma“. „Lignoterma“ planuoja pradėti savo pirmąjį investicinį projektą 2011 metais – 26 MW termojėgainės statybą Panevėžio pramoniniam klientui. „Lignoterma“ tieks šilumą vienai iš didžiausių Panevėžio pramonės įmonių – AB „Amilina“.
Verslo angelų fondas I	„Alasca LT“	-	-	Verslo angelų fondas I pasirašė investavimo sutartį su „Alasca LT“. Ši bendrovė kuria ir gamina geros kokybės oro kondicionierius ir šildiklius. Investicijos bus naudojamos technologijų plėtrai ir naujiems produktams kurti.
Verslo angelų fondas I	„TakeWay“	-	-	Verslo angelų fondas I pasirašė investavimo sutartį su greito ir sveiko maisto restoranų tinklu „TakeWay“. Investuojamos lėšos bus naudojamos restoranų tinklo plėtrai Lietuvoje ir kitose Baltijos šalyse.
„LitCapital“	„Putokšnis“	-	5.00	„LitCapital““investavo į UAB „Putokšnis“ įmonę, kuri gamina PET pakuotes Lietuvoje ir Ukrainoje. Šios investicijos leis bendrovei visiškai išnaudoti ir padidinti dabartinius gamybos pajėgumus. Taip pat bus investuojama į termofikacijos elektrines, skirtas tiekti elektrą UAB „Putokšnis“ gamybos procesams.
Verslo angelų fondas I	„Tūta“		0.97	Verslo angelų fondas I investavo į sporto drabužių gamintoją UAB „Tūta“. Investicijos bus naudojamos naujiems produktams įvesti į rinką.
„BaltCap“	„Kelprojektas“	90.00%	30.00	„BaltCap“ įsigijo daugiau nei 90% pirmaujančios transporto infrastruktūros inžinerijos įmonės „Kelprojektas“ akcijų.

LENTELĖ 2: PAGRINDINIAI IR ĮDOMIAUSI M&A (SUSIJUNGIMO IR ĮSIGIJIMO) RINKOS SANDORIAI LIETUVOJE

Objektas	Objekto Šalis	Pirkėjas	Pirkėjo šalis	Verslo apibūdinimas	Sandorio apibūdinimas	Akcijų %	Vertė mln LTL
„Neptūno vandens pristatymas“	Lietuva	Eden Springs Europe	Lenkija	Geriamojo vandens platintojas	Lenkijos bendrovė „Eden Springs Europe“ įsigijo 100% vėsaus geriamojo vandens įmonėms platintojo „Neptūno vandens pristatymas“ akcijų. Šis sandoris leis „Eden Springs“ toliau stiprinti savo poziciją vandens paskirstymo paslaugų rinkoje. Bendrovė taip pat neseniai įsigijo „Vanvita“, kitą geriamojo vandens platintoją Lietuvoje.	100.0%	n/a
„Lietuvos rytas“	Lietuva	Vilniaus savivaldybė	Lietuva	Krepšinio klubas	Dėl finansinių sunkumų Vilniaus savivaldybė iš klubo direktoriaus Martyno Purlio įsigijo 50% Vilniaus krepšinio klubo „Lietuvos rytas“ akcijų .Po šio įsigijimo Vilniaus savivaldybė dalyvaus klubo valdyme irr netolimoje ateityje planuoja pakeisti komandos pavadinimą.	50.0%	n/a
„Alita“	Lietuva	„FR&R Invest“	Lietuva	Gėrimai	„Swedbank'“grupės narė „FR&R Invest“ įsigijo naujai išleidžiamų „Alitos“ grupės akcijų. Šis įsigijimas sumažino grupės įsipareigojimus 96 mln. litų. Po šio sandorio „FR&R Invest“ valdo 84,4% „Alitos“ grupės akcijų. Grupės pirmininkas Vytautas Juknevičius valdo 14,5% akcijų.		n/a
„Vėjų spektras“	Lietuva	„Inter RAO Lietuva“	Lietuva	Vėjo ferma	„Inter RAO Lietuva“ įsigijo vieną didžiausių Lietuvoje vėjo fermų „Vėjų spektras“, kuri veikia Kretingos rajone.	100.0%	130
„Rėkyva“	Lietuva	„Mabre Lpc“	Lietuva	Durpių ir jų substrato gamintoja	Logistikos bendrovė „Mabre LPC“, užsiimanti birių ir supakuotų krovinių transportavimu, įsigijo 98,12% danų kapitalo įmonės „Rėkyva“ akcijų. Šiam sandoriui „Mabre“ pasiskolino 18 mln. litų iš „UniCredit“ banko Lietuvos filialo.	98.1%	n/a
„Sanitas“	Lietuva	„Valeant Pharmaceuticals“	Tarptautinė	Farmacija	„Sanitas“ pardavė 87,2% savo akcijų tarptautinei farmacijos bendrovei „Valeant Pharmaceuticals International Inc“. Su šiuo įsigijimu „Valeant Pharmaceuticals“ perėmė 50 mln. eurų „Sanitas“ skolos.	87.1%	1,084
„Mispol“	Lenkija	„NDX Energija“	Lietuva	Konservų gamyba	„NDX Energija“, VP grupės narė, tęsė investicijas į Lenkijos pusgaminių gamintoją „Mispol“. „NDX energija“ jau valdė 15% „Mispol“ akcijų prieš šį sandorį. Po šio įsigijimo kontroliuojamų akcijų skaičius išaugo iki 38%.	38.0%	n/a

Mūsų partneriai

„Baltic Corporate Finance“

„Confidentus“

„Deloitte Lietuva“

„DnB Nord Markets“

„Ermgassen & Co“

„Evli“

„Finasta Corporate Finance“

„Hortus Investment Banking“

„Keystoneadvisers“

„KPMG Baltics“

„LAWIN“

„Orion Securities“

„Parduodu versla“

„RAIDLA LEJINS & NORCOUS“

„Sorainen“